

Rozwód i separacja a podział majątku wspólnego małżonków

Możliwość dokonania podziału w trakcie sprawy rozwodowej

Podział majątku w trakcie rozwodu może nastąpić jedynie wyjątkowo. Zgodnie z art. 58 § 3 kro, sąd może w wyroku orzekającym rozwód dokonać podziału majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenie tego podziału nie spowoduje nadmiernej zwłoki w postępowaniu. Wniosek o dokonanie podziału w wyroku rozwodowym musi zgłosić co najmniej jeden z małżonków. Proces rozwodowy ma przede wszystkim rozstrzygnąć o dalszym bycie małżeństwa; jeśli jednak podział majątku rzeczywiście nie spowoduje zwłoki w sprawie rozwodowej, sąd wyjątkowo może łącznie orzec o rozwodzie i o podziale majątku.

Przeprowadzenie w wyroku rozwodowym podziału majątku wspólnego nie spowoduje nadmiernej zwłoki postępowania wtedy, gdy między uczestnikami nie ma sporu, co do składu i sposobu podziału tego majątku oraz wtedy, gdy wyjaśnienie spornych okoliczności wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego tylko w ograniczonym zakresie. Zgodnie z uchwałą całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 9. czerwca 1976 r. (sygn. III CZP 46/75, OSNC 1976/9/184), przy ocenie czy podział majątku w wyroku rozwodowym nie spowoduje nadmiernej zwłoki w postępowaniu, należy odróżnić, czy chodzi o taki podział majątku, w skład którego wchodzi prawo do mieszkania, czy też o samoistny podział majątku wspólnego niezwiązany z mieszkaniem. W pierwszym wypadku, skoro rozstrzygnięcie o wspólnym mieszkaniu małżonków ma być i tak objęte wyrokiem rozwodowym, dość często może być uzasadnione, nawet za cenę pewnej zwłoki, orzeczenie o całym majątku wspólnym, zwłaszcza gdy wspólne mieszkanie jest podstawowym składnikiem majątku wspólnego. W drugim wypadku należy stosować znacznie surowsze kryteria uwzględnienia wniosku o podział majątku wspólnego, skoro nie wchodzi w grę paląca konieczność rozstrzygnięcia o konflikcie mieszkaniowym rozwodzących się małżonków.

W najbardziej typowych sytuacjach podział majątku następuje jednak dopiero po rozwodzie.

Podział majątku wspólnego w trakcie sprawy o separację

Zgodnie z art. 613 § 1 kro, przy orzekaniu separacji stosuje się przepis art. 58 kro, który dopuszcza wyjątkowo dokonanie podziału w sprawie o rozwód. W związku z tym uwagi, poczynione w pkt. 2.12.1. odnoszą się również do postępowania w sprawie o separację.

Podział wspólnego mieszkania a podział majątku w sprawie o rozwód i separację

Na początku zaznaczyliśmy, że w wyjątkowych sytuacjach sąd orzekając rozwód, może dokonać podziału majątku, jeśli nie spowoduje to nadmiernej zwłoki w postępowaniu rozwodowym. Jeśli w skład majątku wspólnego wchodzi mieszkanie małżonków, taki podział dokonany podczas rozwodu, obejmie również to mieszkanie.

Oprócz tego, w postępowaniu o rozwód (też na mocy art. 613 § 1 kro w sprawach o separację) sąd może podjąć również inne rozstrzygnięcia dotyczące mieszkania, w tym dotyczące mieszkania, które nie stanowi przedmiotu wspólności małżeńskiej.

Jeżeli małżonkowie zajmują wspólne mieszkanie, sąd w wyroku rozwodowym orzeka także o sposobie korzystania z tego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania rozwiedzionych małżonków. W wypadkach wyjątkowych, gdy jeden z małżonków swym rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie, sąd może nakazać jego eksmisję na żądanie drugiego małżonka. Orzeczenie o sposobie korzystania z mieszkania ma na celu uregulowanie faktycznego sposobu korzystania z tego mieszkania na czas wspólnego w nim zamieszkiwania i może ono dotyczyć również mieszkania, które nie stanowi przedmiotu majątku wspólnego albo nie stanowi nawet własności jednego z małżonków.

Oprócz tego, na zgodny wniosek stron sąd może w wyroku orzekającym rozwód orzec o podziale wspólnego mieszkania albo o przyznaniu mieszkania jednemu z małżonków, jeżeli drugi małżonek wyraża zgodę na jego opuszczenie bez dostarczenia lokalu zamiennego i pomieszczenia zastępczego, o ile podział bądź jego przyznanie jednemu z małżonków są możliwe. Orzeczenie takie musi już jednak dotyczyć mieszkania, które stanowi przedmiot majątku wspólnego. Ponadto, sąd może je wydać tylko w sytuacji zgodnego wniosku małżonków.

Jeśli sąd dokona podziału całego majątku w procesie o rozwód albo o separację, wówczas oczywiście obejmie tym podziałem również wspólne mieszkanie małżonków.

Wpływ winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego na podział majątku

Wina jednego z małżonków orzeczona w wyroku rozwodowym czy w sprawie o separację nie ma żadnego znaczenia przy podziale majątku i sąd nie bierze jej pod uwagę.